

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-10672222
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

09 Ekim 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/13693
623

**DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN SERHAT EREN'İN
TBMM 7/13693 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORULAR:

Kamuoyunun da yakından bildiği gibi; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Batman'ın Sason ilçesi ile Diyarbakır'ın Kulp ilçesi arasında bulunan Zore Çayı üzerinde Maya Enerji Üretim Şirketi tarafından 67 bin 450 metrekare alanda yapılacak olan Hidroelektrik Enerji Santrali (HES) için ikinci kez "ÇED olumlu" karar vermişti. Karara karşı Diyarbakır Barosu Kent ve Çevre Komisyonu tarafından Diyarbakır İdare Mahkemesi'ne "yürütmenin durdurulması ve iptali" için başvuru yapılmış, Diyarbakır 2'nci İdare Mahkemesi ise ÇED mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermişti. Aralarında Hidrojeoloji, Çevre, Biyolog, Jeofizik, Harita, Maden ve Ziraat mühendisinden oluşan 7 kişilik heyet, 30 Nisan tarihinde alanda keşif ve bilirkişi incelemesi yapmış ardından da bu raporu kamuoyuyla paylaşmıştı. Raporda, "Dava konusu HES projesinin sadece baraj gövdesinin inşa edileceği alana ilişkin imar planı yapılarak, onaylanmasının planlama ilke ve prensiplerine uygun olmadığı değerlendirilmektedir" ifadelerine yer verildi. Bu bağlamda;

1) Dava konusu HES Projesinin başta orman ve ağaçlık alanlarının, bitkisel üretim yapılan bahçe ve tarla tarımı alanlarının, hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinin ve tarihi yapıların ve su kaynaklarının ortadan kaldıracığı gibi sebeplerle uygun olmadığı sonucu doğrultusunda projenin iptal edilmesi için bakanlık olarak bir girişimde bulunacak mısınız?

2) Bakanlık bilirkişi raporlarında da açığa çıkan ağır tahribatlara rağmen bu projenin yapılmasında neden bu kadar ısrarcı davranmaktadır?

3) Aralarında Hidrojeoloji, Çevre, Biyolog, Jeofizik, Harita, Maden ve Ziraat mühendisinden oluşan 7 kişilik heyetin hazırladığı bilirkişi raporu da göz önüne alınarak bakanlığınız bu projeye nasıl olurda ÇED olumlu kararı vermiştir?

4) Bilirkişi raporunda belirtilen orman, tarım, hayvancılık, arıcılık ve tarihi yapıların zarar göreceği hususları dikkate alındığında bu alanları ve tarihi yapıları korumak adına bugüne kadar bakanlığınızın aldığı önlemler nelerdir?

5) HES projesinin endemik türlerin yaşam alanlarını kısıtlayacağı ve çevre sorunlarına neden olacağı belirtilmiştir. Bu hususlar bakanlığınız tarafınca bugüne kadar neden tespit edilmemiştir?

6) HES projesinin, Metin HES (Kayser Barajı), Ilısu Barajı ve Batman Barajı gibi mevcut barajlarla olan etkileşimi hakkında bir değerlendirme yapılmış mıdır? Bu barajların olası etkileri nasıl değerlendirilecektir?

CEVAP:

Bakanlığımızca; 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun Çevresel etki değerlendirilmesi başlıklı 10. maddesinde; "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya Proje Tanıtım Dosyası hazırlamakla yükümlüdürler." hükmü uyarınca, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmalar denetlenmektedir.

Bu kapsamda, ÇED Başvuru Dosyasındaki bilgiler de göz önünde bulundurularak; ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri, Bakanlık yetkilileri ile proje sahibi ve/veya temsilcilerinden oluşan bir İnceleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) kurulmuştur. Bakanlığımızda yürütülen ÇED sürecinde, ÇED Yönetmeliği'nin 8. maddesinin (3). fıkrası kapsamında projenin konusu, türü ve proje için belirlenen yerin özellikleri dikkate alınarak, projeye ait dosyanın, proje kapsamında hazırlanacak olan her türlü bilgi ve dokümanın incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar; aşağıda yer alan komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar marifetiyle yapılmaktadır.

Bu Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar ise; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü), Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (Karayolları Genel Müdürlüğü), Tarım ve Orman Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü), Bakanlığımızın [(Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Su ve Toprak Yönetimi Dairesi Başkanlığı)], Batman Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, İl Özel İdaresi Başkanlığı), Diyarbakır Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı) temsilcilerinden oluşmaktadır.

Metin HES (Kayser Barajı) projesi doğal yaşamın etkilenme çalışmaları ilgili uzmanlar tarafından hazırlanmış olan Ekosistem Değerlendirme Raporu ve sonuçları ÇED Raporu içerisinde ayrıntıları ile yer almaktadır. ÇED Raporu süreci içerisinde; bu konuda yetkili kurum ve kuruluş olan Komisyon Üyesi Tarım ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) Batman Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Diyarbakır Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü) görev almış olup, bu kurumların uygun görüşleri doğrultusunda Nihai ÇED Raporunda gerekli önlem ve taahhütlere yer verilmiştir.

Ayrıca, endemik türlerin yaşam ortamı ile ilgili değerlendirmeler, tespitler ve alınacak önlemler ile projenin uygunluğu komisyon üyesi olan Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yapılmakta olup, ÇED Raporu içerisinde bu konulara yer verilmektedir.

HES projelerinin fizibilite çalışmaları projenin asıl sahibi olan DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup, Fizibilite Raporu'nda yıllara göre değişik işletme koşulları ve değişik inşaat çalışmalarına göre alternatifli çalışmalar yapılarak en uygulanabilir proje şekli belirlenmiştir.

Bu bağlamda, Metin HES (Kayser Barajı) projesi, baraj şeklinde yapısı ile fizibilitesi DSİ Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmış ve DSİ Genel Müdürlüğü ile Su Kullanım Hakkı Anlaşması yapılarak yatırımcı firmaya projeyi yapma izni verilmektedir.

Söz konusu proje için oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyonu Kurum/kuruluşlar ile Bakanlığımızın görev alanı dahilinde; ÇED Raporu incelenmiş, değerlendirilmiş ve 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda ÇED Kararı verilmiştir.